

Plan

Fastställt: 2015-09-10

Fastställt av: Ledningsgruppen

Reviderad: 2019-09-10

**Barn- och elevhälsoplan
Bollebygds kommun**

Innehåll

1. Bakgrund.....	2
1.1 Inledning.....	2
1.2. Barn- och elevhälsa i Bollebygds kommun.....	2
1.3. Barn- och elevhälsa – allas ansvar.....	3
1.4. Lokal barn- och elevhälsoplan.....	3
2. Centrala begrepp.....	3
3. Barnhälsoarbetet i förskolan.....	4
4. Elevhälsoarbetet i förskoleklass, grundskola, grundsärskola och individuella programmen.....	4
4.1. Grundskolan.....	4
5. Organisation av elevhälsan.....	4
5.1. Verksamhetschef för elevhälsan.....	4
5.2. Rektor.....	5
5.3. Elevhälsoteamet.....	5
5.4. Elevhälsoteamets kompetenser.....	5
5.4.1. Specialpedagogiska kompetenser.....	5
5.4.1.1 Specialpedagog/speciellärare/logoped.....	5
5.4.2. Kurator.....	6
5.4.3. Psykolog.....	6
5.4.4. Elevhälsans medicinska del/skolhälsovård/skolsköterska.....	6
5.4.5. Skolläkare.....	7
5.4.6. Studie- och yrkesvägledare.....	7
6. Styrdokument.....	7
6.1. Nationella styrdokument.....	7
6.2. Kommunala och regionala styrdokument.....	7
6.3. Vägledningsdokument.....	7

1. Bakgrund

1.1 Inledning

Barn- och elevhälsoplanen presenterar riktlinjerna för barn- och elevhälsoarbetet inom utbildningsförvaltningen i Bollebygds kommun. Planen ska bidra till att säkra alla barns och elevers rätt till en likvärdig utveckling och utbildning och vara en grund för enheternas framtagande av rutiner för barn- och elevhälsoarbetet. För att det ska vara möjligt är det ett gemensamt uppdrag att arbeta för att alla barn och elever har en god hälsa såväl fysiskt som psykiskt.

Det är allas ansvar att vara uppmärksamma på att barn och elever mår bra och inte far illa. Genom en helhetssyn, samordning och tidiga insatser ska vi arbeta för att alla barn och elever upplever en känsla av att tillvaron i förskolan och skolan är begriplig, hanterbar och meningsfull så att förutsättningarna för lärande är optimala.

Barn- och elevhälsoarbetet börjar i barn- och elevgruppen och är en integrerad del av förskolans, förskoleklassens, grundskolans, fritidshemmets, grundsärskolans och individuella programmets (IM) uppdrag.

Det innebär att alla vuxna som arbetar i förskolan, förskoleklass, grundskola, fritidshem, grundsärskolan och individuella programmen (IM) har ett gemensamt ansvar att:

- Stimulera till verksamhetsutveckling, som bidrar till att skapa miljöer som främjar lärande, god allmän utveckling och en god hälsa hos varje barn/ elev.
- Har ett helhetstänkande utifrån individ-, grupp- och organisationsnivå.
- Undanröja hinder för varje barn/ elevs kunskapsutveckling.
- Anpassa och utveckla undervisningen och verksamheten utifrån barn/ elevers behov.
- Planera och genomföra undervisningen utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
- Utgå från barns och elevers egna förmågor samt ta hänsyn till barnets och elevens tankar och önskemål.
- Främja en hälsosam livsstil, goda matvanor, rörelse och en aktiv fritid.
- Skapa delaktighet och inflytande för barn, elever och vårdnadshavare i barn- och elevhälsoarbetet.
- Samarbeta med barn och elever, vårdnadshavare och andra funktioner som är till stöd för barns och elevers utveckling.
- Tidigt uppmärksamma och förebygga utmaningar i barn- och elevgrupp.
- Uppmärksamma, kartlägga, analysera och utvärdera insatta åtgärder för barn och elever som riskerar att inte nå uppsatta mål.
- Arbeta så att en utvecklingsprocess sätts igång och vidmakthålls
- Delta i kompetenshöjande insatser.

1.2. Barn- och elevhälsa i Bollebygds kommun

Den pedagogiska verksamheten i Bollebygds kommun utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Alla som verkar inom skolan ska respektera varje människas egenvärde samt den gemensamma miljön. I den pedagogiska verksamheten strävar vi efter att arbeta utifrån ett salutogent perspektiv. Detta innebär att fokus ligger på de resurser individen, gruppen och organisationen har snarare än dess svårigheter. Alla verksamheter inom organisationen utgår från positiva förväntningar på barnets möjlighet till utveckling. Hänsyn tas till barns olika behov i alla lärmiljöer och i hela

undervisningsprocessen. Det vill säga vid planering, genomförande, kunskapsbedömning, betygssättning, uppföljning och dokumentation.

I följande text benämns alla barn och elever som barn, även de som går i grundskolan. När det enbart rör äldre barn än i förskolan benämns de elever. Begreppet skolan innefattar förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan.

1.3. Barn- och elevhälsa – allas ansvar

Pedagogisk personal ansvarar för sina barns lärande, trivsel och utveckling samt för att uppmärksamma de som riskerar att inte nå utbildningens mål eller uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Därmed har den pedagogiska personalen det primära ansvaret för en god barn- och elevhälsa och arbetet sker i det dagliga mötet med varje individ. Grunden för ett hälsofrämjande och förebyggande arbete är det direkta, dagliga arbetet med barn och vårdnadshavare samt en väl fungerande samverkan i och mellan arbetslag. Barnets behov bör ses i relation till omgivningens bemötande och miljön som de vistas i. Förskolans/skolans organisation ska ge utrymme för diskussion och reflektion i syfte att skapa en gynnsam lärandesituation och trivsamt arbetsmiljö för både barn och personal. Till arbetslagets stöd finns i förskolan möjlighet till exempelvis konsultation och handledning av specialpedagog medan det i övriga skolformer finns ett elevhälsoteam som bistår arbetslaget. Elevhälsoteamets arbete sker i samarbete och i dialog med pedagogerna och arbetslagen, vilka utgör ett stöd för rektor inför beslut om hur eventuella insatserna ska utformas. Elevhälsoteamet arbetar både hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande. Tidiga insatser med eleven i fokus är viktiga och gruppen har ett speciellt ansvar för elever i behov av särskilt stöd. Om eleven har behov som inte kan tillgodoses inom skolans uppdrag kan elevhälsoteamet vara behjälplig med kontakten till andra instanser utanför skolan.

Den huvudsakliga planeringen av barn- och elevhälsoarbetet sker i arbetslagen men även övrig personal i skolan har ett ansvar för att bidra. Barn- och elevhälsoarbetet ska inriktas mot:

- att skapa miljöer som främjar lärande, god allmän utveckling och god hälsa hos varje barn
- att undanröja hinder för varje barn/elevs lärande, utveckling samt att uppmärksamma och sätta in åtgärder för de som riskerar att inte nå uppsatta mål
- att förebygga och uppmärksamma skolrelaterade problem i ett tidigt skede
- att anpassa lärandemiljön efter barns behov

1.4. Lokal barn- och elevhälsoplan

Varje år ska enheterna sätta upp lokala mål utifrån innehållet i barn- och elevhälsoplanen. Detta görs under rektors ledning och ingår i enhetsplanen. De lokala målen ska systematiskt utvärderas en gång om året och blir ett hjälpmedel att leda samt styra det dagliga barn- och elevhälsoarbetet. Syftet är att skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö samt att undervisningen organiseras så att alla barn utvecklas och utmanas.

De lokala målen utformas enligt följande steg:

1. Bakgrundsanalys, utvärdering av föregående år.
2. Nulägesanalys på enheten.
3. Definiera mål för enheten.
4. Klargöra vilka insatser som krävs för att nå målen samt vem som är ansvarig.
5. Klargöra hur uppföljning ska ske.

2. Centrala begrepp

Hälsofrämjande arbete: Utgår från kunskap om vad som gör att barn och ungdomar utvecklas väl och mår bra. Syftar till att stärka eller bibehålla fysiskt, psykiskt och socialt

välbefinnande, vilket ger generella hälsovinster som riktar sig till alla. Utgångspunkt är ett salutogent perspektiv som fokuserar på faktorer som orsakar och vidmakthåller hälsa.

Förebyggande arbete: För att minska risken för ohälsa. Kan rikta sig till alla, men har ett specifikt problem- och utvecklingsområde i fokus. Målet är att minska riskfaktorernas inflytande över individen och samtidigt stärka skyddsfaktorerna. Arbetar med förebyggande insatser som bygger på kunskapen om vad som orsakar ohälsa eller vad som kan utgöra hinder för nå utbildningens mål.

Åtgärdande arbete: Hantera problem och situationer som har uppstått i en organisation, grupp eller hos individ.

3. Barnhälsoarbetet i förskolan

3.1 Tidiga insatser

Bollebygds kommun ser vi att tidiga insatser med barnet i fokus är viktigt och har därför valt att satsa på en organisation där det finns stödande kompetenser som arbetar hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande, samt har ett speciellt ansvar för barn i behov av särskilt stöd även i förskolan.

Rektorer i förskolan har arbetslagen och specialpedagogen som stöd i barnhälsoarbetet. Förskolan har barnhälsomöten tre gånger per år där arbetslag, rektor och specialpedagog analyserar relationer och arbetar förebyggande med de pedagogiska miljöerna. Den medicinska kompetensen ansvarar Barnvårdscentralen (BVC) för och arbetar på uppdrag av vårdnadshavaren.

3.2 Specialpedagogisk kompetens

Specialpedagogen inom förskolan har en bred specialpedagogisk kompetens och har framförallt en handledande roll. I sitt uppdrag arbetar specialpedagogen tillsammans med rektor och övrig personal för att bidra till verksamhetens pedagogiska utveckling och skapandet av goda lärmiljöer. Arbetet är förebyggande och hälsofrämjande genom metoder såsom handledning, konsultation, fortbildning och kartläggning på individ-, grupp- och organisationsnivå.

4. Elevhälsoarbetet i förskoleklass, grundskola, grundsärskola och individuella programmen

4.1. Grundskolan

Skollagen (2010:800) anger i 2 kapitlet 25§ att det för elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska finnas tillgång till elevhälsa. Den ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Elevhälsans främsta uppdrag är att arbeta hälsofrämjande och förebyggande med syfte att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet sker på individ-, grupp- och organisationsnivå.

I elevhälsans gemensamma uppdrag ingår att:

- Främja elevers lärande, utveckling och hälsa
- Förebygga ohälsa och inlärningssvårigheter
- Bidra till att skapa miljöer som främjar lärande, utveckling och hälsa

5. Organisation av elevhälsan

5.1. Verksamhetschef för elevhälsan

Verksamhetschefen är chef för kurator, psykolog, skolsköterska. Verksamhetschefen svarar för hälso- och sjukvården inom elevhälsan och har det samlade ledningsansvaret för verksamheten. Verksamhetschefen är den person som såväl tillsynsmyndigheter som elever,

föräldrar och vårdnadshavare samt skolpersonal ska kunna vända sig till med frågor som rör elevhälsans hälso- och sjukvård. En verksamhetschef ska bland annat ansvara för den löpande verksamheten och upprätthålla och bevaka att elevhälsans hälso- och sjukvård tillgodoser en hög patientsäkerhet.

5.2. Rektor

Rektor är chef för den pedagogiska enheten och specialpedagogen/-erna på sin enhet. Rektor är ytterst ansvarig för utvecklingen av elevhälsan på sin enhet samt leder och ger uppdrag till elevhälsoteamet. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektor det övergripande ansvaret för att verksamheterna som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektor har ansvar för skolans resultat och därigenom ett särskilt ansvar för:

- att elevhälsoarbetet har ett hälsofrämjande och förebyggande fokus
- att elever får den ledning och stimulans de behöver för att utifrån sina egna förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt
- att skolans arbetsformer utvecklas så att elevers delaktighet gynnas
- att god kontakt etableras mellan skola och hem
- att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera/revidera skolans elevhälsoplan en gång per år
- att utvärdera enhetens elevhälsoteams verksamhet och resultat

5.3. Elevhälsoteamet

Varje grundskola i kommunen har ett elevhälsoteam. Elevhälsoteamen består av personal med specialpedagogisk kompetens t.ex. specialpedagog, speciallärare och/eller logoped, kurator, psykolog, skolsköterska och rektor. Det är rektor som leder arbetet i gruppen. På Bollebygdskolan 7-9 ingår även studie- och yrkesvägledare. Elevhälsoteamen träffas regelbundet med syfte att genom tvärprofessionellt samarbete arbeta förebyggande och hälsofrämjande för att gynna elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Elevhälsoteamets arbete sker i samarbete och i dialog med pedagogerna/lärarna och arbetslagen, vilka utgör ett stöd för rektor inför beslut om hur insatserna ska utformas. Elevhälsoteamet arbetar både hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande. Tidiga insatser med eleven i fokus är viktiga och gruppen har ett speciellt ansvar för elever i behov av särskilt stöd. Om eleven har behov som inte kan tillgodoses inom skolans uppdrag kan elevhälsoteamet vara behjälplig med kontakten till andra instanser utanför skolan.

5.4. Elevhälsoteamets kompetenser

5.4.1. Specialpedagogiska kompetenser

5.4.1.1 Specialpedagog/speciallärare/logoped

Specialpedagogen ser helheten i verksamheten och arbetar främjande och förebyggande för att lärmiljön ska vara tillgänglig för alla. Tillsammans med rektor initierar och driver specialpedagogen specialpedagogiskt förändringsarbete och skolutveckling. Detta för att skolan ska få stöd i att arbeta, förbättra och förändra förhållningssätt och arbetssätt, i syfte att utveckla goda lärmiljöer. Specialpedagogen analyserar lärmiljön och bidrar med kunskaper om hur man undanröjer sådant som försvårar eller hindrar elevers lärande och utveckling så att verksamheten ska kunna möta behoven hos alla elever. Genom att erbjuda handledning och vara en kvalificerad samtalspartner till ledning, arbetslag och personal, stödjer och stimulerar specialpedagogen utvecklingen av arbetsformer och arbetssätt. Vid behov ska specialpedagog/speciallärare delta i samtal med föräldrar, elev, ledning och personal. Specialpedagogen ska också göra fördjupade specialpedagogiska utredningar. Samverkan

med övriga kompetenser i elevhälsan och samverkan med interna och externa instanser ingår i specialpedagogens arbetsuppgifter.

Logopeden arbetar med att ge stöd för elevens utveckling av språk, tal, kommunikation, läsning och skrivning, t.ex. genom kvalificerad handledning till arbetslag eller enskilda pedagoger. Logopeden arbetar också med elever i behov av språkligt stöd, enskilt eller i grupp, samt ger rekommendationer kring användandet av bl.a. digitala lärverktyg och bildstöd. Logopeden utför språk-, läs- och skrivutredningar, utifrån behov som uppstår i skolan. Logopeden driver även kompetensutvecklande insatser kring språk, tal, kommunikation, läsning och skrivning samt deltar i övrigt skolutvecklingsarbete. Logopeden hjälper också till att skriva utredningar om särskilt stöd samt att utforma åtgärdsprogram. Logopeden ser helheten i verksamheten och arbetar främjande och förebyggande för att lärmiljön ska vara tillgänglig för alla elever i samverkan med pedagoger och övriga kompetenser i elevhälsan samt med föräldrar och andra instanser.

5.4.2. Kurator

Kuratorn har psykosocialt arbete som huvudarbetsuppgift och kan bidra med ett fördjupat socialt perspektiv både till det pedagogiska arbetet samt till elevhälsoteamen. Kuratorn arbetar utifrån en helhetssyn på individ- grupp- och organisationsnivå och har som uppgift att arbeta för att öka kunskapen och medvetenheten om grupprocesser, barns och ungdomars utveckling samt människors levnadsvillkor. Genom individuella samtal ges stöd till elever och familjer för att lotsa elever mot en välfungerande skolgång och ett bättre mående. Vidare arbetar kuratorn med elev- och personal grupper, både i förebyggande syfte samt åtgärdande. Utifrån observationer av grupper eller samtal kring elever kan konsultation ges till lärare och annan personal inom skolan. Skolkuratorn samverkar även med externa aktörer såsom socialtjänst och hälso- och sjukvård samt kan vid behov hänvisa vidare till övriga funktioner i samhället.

5.4.3. Psykolog

Skolpsykologen bidrar med kunskap inom områden såsom utvecklingspsykologi, inlärning, neuropsykologi, psykisk ohälsa, preventionsarbete, gruppdynamik samt ledarskap. Skolpsykologens uppdrag riktas gentemot såväl elev som organisationen i stort. Genom konsultation, handledning och fortbildning vägleder psykologen personalen i sitt förhållningssätt och samspel med eleven. På så sätt kan både lärmiljö och elevers situation främjas. Skolpsykologen genomför bedömningar samt psykologiska utredningar av elever. Metodiken används som underlag till att utforma lämpliga anpassningar för underlättande av lärande. Psykologutredningen kan även ligga till grund för val av skolform och mottagande i grundsärskola. Vid tecken på psykisk ohälsa kan skolpsykologen rådfrågas för bedömning och vid behov remittera för vidare utredning/behandling inom sjukvården. Psykologen bidrar också med kunskap gällande främjande och förebyggande arbete avseende elevers hälsa och inlärning. Psykologen samverkar med externa instanser såsom socialtjänst och hälso- och sjukvård.

5.4.4. Elevhälsans medicinska del/skolhälsovård/skolsköterska

Elevhälsans medicinska del består av skolläkare och skolsköterska och är en egen medicinsk reglerad verksamhet inom elevhälsan. De utför sitt arbete inom ramen för två skilda regelverk, skollagstiftningen och hälso- och sjukvårdslagen.

Skolhälsovården tillför medicinsk kompetens och omvårdnadskompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete. Skolhälsovården identifierar vid hälsobesök tidigt problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilt stöd eller andra insatser.

Skolhälsovården samverkar med elever, vårdnadshavare och skolans övriga personal för att ge eleverna kunskap om hälsosamma levnadsvanor och om faktorer som bidrar till hälsa eller ohälsa. Skolhälsovården handleder och ger konsultation till skolans övriga personal.

Skolsköterskan bevakar elevernas vaccinationstäckning, bidrar med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheter och vid yrkesvägledning.

5.4.5. Skolläkare

Elever med skolrelaterade problem erbjuds vid behov tid till skolläkare. Skolläkaren ger medicinsk handledning till skolsköterskan i enskilda ärenden samt remitterar elever vidare i vårdkedjan. Skolläkaren bistår också skolsköterskan i arbetet runt vaccinationer. I skolläkarens uppdrag ingår även att genomföra en medicinsk utredning inför mottagande i sarskolan. 6

5.4.6. Studie- och yrkesvägledare

Studie- och yrkesvägledare (SYV) arbetar med elever genom hela deras skoltid men fokus ligger på år 7-9 inför val till gymnasiet. I vägledningssamtal bidrar SYV med kunskap kring valprocessen och sambandet mellan individ och tillgängliga utbildningsvägar. Fokus är på elevens förutsättningar, drömmar och mål. I samtalen utmanas elevens föreställningar om yrken och utbildningar utifrån kön, social och kulturell bakgrund. SYV tillser att eleven får den information den behöver för att göra ett väl underbyggt gymnasieval. Andra arbetsområden är prao, samtal med elever, föräldrar och lärare samt att ge information till klasser. SYV arbetar även med att stödja rektor och övrig personal i frågor som rör studie- och yrkesvägledning och skola-arbetsliv. Tillsammans med övrig personal arbetar SYV motivationshöjande samt med att ge eleverna mål och mening med sina studier. SYV har hela kommunen som sin arbetsplats och möter även vuxna för vägledning samt inför ansökan till högre studier.

6. Styrdokument

6.1. Nationella styrdokument

- Läroplan för förskola
- Läroplan för grundskola, förskoleklass och fritidshem
- Läroplan för grundsärskola
- Läroplan för gymnasieskola
- Läroplan gymnasiesärskolan

6.2. Kommunala och regionala styrdokument

- Utbildningsnämndens delegeringsordning
- Utbildningsnämndens mål
- Kvalitetsledningssystem för de medicinska och psykologiska insatserna i elevhälsan
- Metodhandboken för den medicinska elevhälsan i Bollebygds kommun

6.3. Vägledningsdokument

- Vägledning för elevhälsan (Socialstyrelsen och Skolverket)
- Allmänna råd ”Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram” (Skolverket)
- Allmänna råd ”Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (Skolverket)